

Teoretická bakalářská práce

Ondřej Neff a jeho přínos české fotografii

Martina Houdková

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Opava, 2015

Ondřej Neff a jeho přínos české fotografii

Ondrej Neff and his contribution
to Czech photography

Teoretická bakalářská práce

Martina Houdková

Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: Mgr. Josef Moucha

Oponent: MgA. Petr Vilgus, Ph.D.

Institut tvůrčí fotografie

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Slezská univerzita v Opavě

Opava, 2015

Abstrakt

Cílem práce Ondřej Neff a jeho přínos české fotografii je připomenout osobnost Ondřeje Neffa v širším kontextu především v souvislosti s jeho fotografickou činností. Odhaluje souvislost s jeho spisovatelskou tvorbou a zdůrazňuje Neffův přínos pro českou fotografickou veřejnost. Popisuje fotografickou kariéru Ondřeje Neffa, představuje ho jako lektora a iniciátora kurzů digitální fotografie a jako autora první české příručky o digitální fotografii.

Abstract

This work's aim is to explain personality of Ondrej Neff in wider context with his photography activities, disclose his studying years in courses of Art Photography School nowadays called Institute of Creative Photography. Focus is on how Ondrej Neff influenced other photographers and introduce him as an initiator of first digital photography courses and author of first book about digital photography in Czech Republic.

Klíčová slova

Ondřej Neff, Česká republika, digitální fotografie, fotografické kurzy

Keywords

Ondrej Neff, Czech Republic, photographic course

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	Martina HOUDKOVÁ
Osobní číslo:	F110808
Studijní program:	B8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Studijní obory:	Tvůrčí fotografie Tvůrčí fotografie
Název tématu:	T: Ondřej Neff a jeho přínos české fotografii
Téma anglicky:	T: Ondrej Neff and his contribution to Czech photography
Zadávací ústav:	Institut tvůrčí fotografie

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce Ondřej Neff a jeho přínos české fotografii je připomenout osobnost Ondřeje Neffa v širším kontextu především v souvislosti s jeho fotografickou činností. Odhaluje souvislost s jeho spisovatelskou tvorbou a zdůrazňuje Neffův přínos pro českou fotografickou veřejnost. Popisuje fotografickou kariéru Ondřeje Neffa, představuje ho jako lektora a iniciátora kurzů digitální fotografie a jako autora první příručky o digitální fotografii.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Neff.cz

DigiNeff.cz

Ondřej Neff: Velká tajná kniha digitální fotografie, Mobil Media a.s., 2002

Ondřej Neff: Černobílé hodinky, sbírka, Práce, Praha, 1991

Bakalářská práce: 10 let Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě, Michal Kubíček, 2002

Diplomová práce: Institut tvůrčí fotografie fpf Slezské univerzity v Opavě v letech 2006 - 2010, Marek Malůšek, 2012

Lidové noviny

Hyena.cz

neviditelnypes.lidovky.cz

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Josef MOUCHA

Institut tvůrčí fotografie

Datum zadání bakalářské práce: **11. ledna 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. června 2015**

Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 11. ledna 2015

Velké díky patří Ondřeji Neffovi za jeho čas a úsilí, které věnoval osobním rozhovorům, skenování snímků ze svého archivu a vlídné přijetí na každý jeho kurz. Za odborné vedení bakalářské práce a veškerou podporu mnohokrát děkuji Mgr. Josefu Mouchovi. Za e-mailovou korespondenci a cenné vzpomínky Miroslavu Myškovi. Děkuji za laskavé svolení užít fotografie Fotobance ČTK, Davidovi Neffovi za fotografii na obálce a všem účastníkům kurzu Ondřeje Neffa, kteří mi poskytli ochotně nejen své fotografie, ale sdíleli své zkušenosti a zážitky z kurzů.

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a použila pouze uvedenou literaturu a internetové zdroje. Souhlasím se zveřejněním práce formou zařazení do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě a knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie.

Praha, 2015

Martina Houdková

Obsah

Kdo je Ondřej Neff?	9
--------------------------------------	---

Život

Otec Vladimír Neff	10
Studium publicistiky	10
Práce v grafice a reklamě	10
Práce v ÚLUV	11

Fotografem

Začátky.	12
Specializace na produktové foto.	12
Studium na IVF	12
Lidé, kteří Neffův zájem o fotografii ovlivnili	13
Vlastní tvorba	14

Recenzentem

Vizionářem nástupu digitální fotografie	19
Softwarové noviny, Digital Revue, Advanced a Digneff.	19

Spisovatelem a žurnalistou

Žurnalistou.	21
Spisovatelem	21
Tajná kniha o fotografii a Velká tajná kniha digitální fotografie	21
Rubrika Foto, Černobílé hodinky	22
Kniha Digitální fotografie polopatě.	23
Srovnání příruček věnovaných digitální fotografii	23

Lektorem	25
První kurzy, Digifórum a Dílna.	26
Kdo na kurzy přichází.	28
Průběh kurzu Dílna	29
Astonovo desatero	31
Živá fotografie	32
Fotoexpedice	36
Závěr.	38
Osobní zkušenost	41
Názory absolventů kurzu Dílna	43
 Seznam účastníků kurzu Dílna	 45
Seznam použitých zdrojů	47
Jmenný rejstřík.	48

„Když prší, fotíme déšť.“ Ondřej Neff

Ondřej Neff v Praze, rok 1988. Foto: Karel Kestner, ČTK

Kdo je Ondřej Neff?

Zeptám-li se lidí kolem sebe, jestli znají Ondřeje Neffa, mnoho z nich toto jméno v povědomí má. Většinou však pouze v jednom oboru jeho působnosti. Dnes sedmdesátiletý Ondřej Neff je pro velkou část oslovených pouze spisovatelem sci-fi a zakladatelem prvního internetového sci-fi deníku *Neviditelný pes*. Ondřej však není pouze spisovatel, jak by si mohli myslet ti, kteří ho spojují s jeho otcem Vladimírem. Je také publicistou s dlouholetou novinářskou praxí, cestovatelem, milovníkem psů, sympatizantem zen-buddhismu a v neposlední řadě recenzentem a nadšeným propagátorem digitální fotografie. Já bych jej bez ostychu označila za „early adoptera“ – tedy člověka, který žije moderními technologiemi a bez velkého váhání se pouští do testování absolutních novinek ze světa počítačů, digitální fotografie a softwarů pro jejich úpravu. V této práci se zaměřím na to, jaký přínos má Ondřej Neff pro veřejnost jako lektor fotografických kurzů.

Ondřej Neff v roce 2005 v Praze.

Foto: Vojtěch Vlk, ČTK

Život

Otec Vladimír Neff

Ondřej Neff se narodil v Praze, v červnu roku 1945, v rodině známého spisovatele, publicisty, překladatele a scenáristy Vladimíra Neffa. Otec, který byl v roce 1968 jmenován zasloužilým umělcem a v roce 1979 získal titul národní umělec, byl pro něho tedy vzorem a není divu, že se i Ondřej Neff začal tvůrčímu psaní věnovat. Toto rodinné zázemí bylo pro jeho budoucnost velkou výhodou.

Studium publicistiky

Ondřej Neff však šel v otcových šlépějích jen zčásti. V roce 1970 dokončil studia sociálních věd a publicistiky, překládal knihy, psal a stále píše vlastní příběhy inspirované vědeckofantastickou literaturou, především Julesem Vernem.

Práce v grafice a reklamě

Od publicistiky se postupně dostával k uplatnění ve výtvarnictví a reklamě. V letech 1970 – 1974 pracoval v propagaci nakladatelství Albatros a během té doby už také profesionálně fotografoval. Později propagoval obchodní dům Kotva (1974 – 1975).

Ondřej Neff v Praze, 5. listopadu 1987.

Foto: Libor Hajský, ČTK

Práce v ÚLUV

V roce 1975 získal bezesporu životní příležitost, a to vyniknout ve fotografii v Ústředí lidové umělecké výroby. Tam se, jako zástup za mateřskou dovolenou, uvolnilo místo podnikového fotografa a Neff na toto místo nastoupil. Získal tam ohromné zkušenosti a bylo žádoucí, aby pro podnik fotografoval i nadále. V roce 1979 se však ona zaměstnankyně, již s dvěma dětmi, na svou pozici vrátila. Neff dlouho nezhálel. Psal a zároveň se dál vzdělával ve fotografii.

V následujícím období, po práci na volné noze jako externí grafik a fotograf, se stal redaktorem týdeníku Svazu československých spisovatelů, týdeníku Kmen (1987 – 1989). Později šéfredaktorem časopisu Ikarie (1990 – 1993). V roce 1990 nastoupil do MF Dnes jako vedoucí víkendových příloh. Během svého působení v redakci sestavil tým spolupracovníků, kteří pracovali na obsahu a vizuální stránce nově vznikajícího čtvrtletního magazínu.

*Ondřej Neff s Karlem Sýsem
při tvorbě časopisu Kmen, rok 1987
v Praze. Foto: Libor Hajský, ČTK*

Fotografem

Začátky

Fotografování se stalo Ondřejovým koníčkem již ve čtrnácti letech, když dostal k narozeninám Flexaretu. Jako samouk se za pomoci mnoha fotografických příruček, a také metodou pokus – omyl, naučil vyvolávat filmy a zvětšovat fotografie.

Specializace na produktové foto

Zásadním zlomem jeho kariéry bylo právě uplatnění v ÚLUV. To se prezentovalo jako držitel a nositel tradiční rukodělné výroby a jejího udržení i soudobé přeměny. Neffovým hlavním objektem fotografie proto byla veškerá produkce – oděvní tvorba, keramika, dřevovýroba, produkce textilní atd.

Studium na IVF

Praxí nebo samostudiem získané znalosti se rozhodl prohloubit a v praktických dovednostech se utvrdit odborným studiem. Fotografie ho prostě bavila. Tehdy, v roce 1979, existovaly jen dvě možnosti odborného studia fotografie. Vysokoškolský obor na FAMU a kurzy Institutu výtvarné fotografie v Olomouci. Neff zvolil Institut, pro jeho jedinečnost formy studia. Ta byla tehdy korespondenční, doplněná o tři jednodenní konzultace v Olomouci a jedno závěrečné víkendové setkání. Nejen pro tuto formu, ale i pro cíl kurzů, který měl jejich zakladatel Karel O. Hrubý, již v roce 1971, jasný: Umožnit již pokročilým fotografům neformální setkání s profesionály v oboru a utvrdit je v získaných dovednostech. Na tuto atmosféru IVF velice rád vzpomíná. A jak tehdy vlastně fotil? Z jeho školní a pracovní tvorby nemám, bohužel, k dispozici žádné snímky, a to proto, že je nearchivoval. K jejich popisu zde uvádím alespoň názor učitele Miroslava Myšky. Tento profesor Neffa ovlivnil natolik, že z jeho rad, podle vlastních slov, čerpá dodnes. „S Ondřejem Neffem jsme se poznali až na IVF, v tu dobu jsem učil reportážní a dokumentární fotografii ve 2. ročníku. Reportáže Neffa? Byly zdařilé. Již si nepamatuji na téma, jen celkový dojem. Hlavně ke každé

fotografii měl připojen (dole přilepen) na stroji psaný text. Byl vždy dokonalý.“ Na jednu část z reportážního zadání si Miroslav Myška vzpomíná konkrétněji: *„Byl jsem možná tvrdý, ale doporučil jsem Ondřeji Neffovi, aby se více věnoval psaní, které je bezvadné.“* (Miroslav Myška, e-mailová korespondence, 22. 2. 2015).

Ondřej Neff a ostatní studenti byli vedeni v šesti hlavních žánrových oblastech: krajina, zvláštní technika, reportáž, portrét, zátiší a užitá fotografie. Výuka nebyla nijak úzce specializovaná. Naopak široké zaměření vedlo posluchače k všestrannosti, což je nosnou myšlenkou i při současné výuce na ITF (dříve IVF), a právě z toho Ondřej Neff vychází i při vlastních fotografických kurzech.

Lidé, kteří Neffův zájem o fotografii ovlivnili

Jeho hlavní inspirací byli odborníci, vedle kterých se mohl učit. V nakladatelství Československý spisovatel se učil od Bohumila Straky. Jako praktikant fotoreportáže obrázkového týdeníku Svět v obrazech se zase zdokonaloval vedle legend, jako byli Karel Hájek, Oldřich Rakovec, Vladimír Lammer a Bedřich Kocek. Pokud se budeme ptát po tom, koho uznává jako osobnost fotografie v Čechách v 21. století, Ondřej Neff zmiňuje Jana Saudka. *„Jan Saudek vytvořil bizarní dekadentní svět jako odpověď na společnost ztělesněného konformismu, v níž prožil většinu života. To, že jeho díla jsou fotografie, je v podstatě bezvýznamný detail.“* (dostupné z <http://www.reflex.cz/clanek/kultura-archiv-vytvarne-umeni/33630/akademie-xx-fotografie.html>).

Vlastní tvorba

Není moc známo, jaká témata od počátku své vlastní tvorby hledal, proto bych zde ráda představila jeho vlastní tvorbu. Neff si i dnes nejvíce váží živé fotografie, a proto také hlavním tématem, kterému se věnoval, byli lidé. Najdeme u něho především portréty známých osobností, ale i snímky zachycující vlastní rodinu nebo reportáže.

Jeho dnešní tvorba je ovlivněna hlavně dokonalou technikou. Jako tenkrát i dnes hledá ve fotografii výraz a humor. Díky výborné komunikaci s portrétovaným umí zachytit správný výraz. Své fotografie zveřejňuje jen na webu Dagineff nebo v rámci společných Dílen, tedy workshopů, které pořádá. Tomu, co se děje v současné době ve světě fotografie, se věnuje hlavně z technické stránky a ne už tolik po výtvarné a obsahové. Již díky sci-fi literatuře byl vždy nadšený právě z technologie a techniky zpracování snímku.

*Portrét malíře Zdeňka
Buriana z roku 1973.*

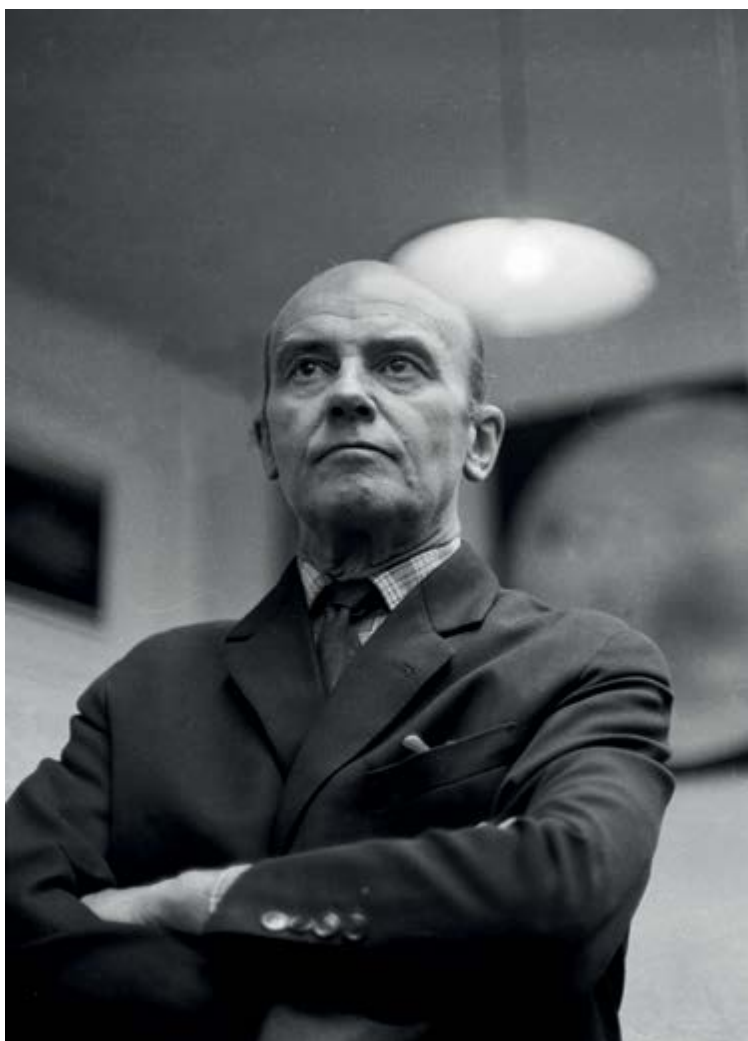

Jedním z témat jsou děti, fotografie nahoře je z roku 1961 a jsou na ní zachyceny děti hrající čáru v pražské Františkánské zahradě. Fotografie dole pochází z reportáže z dětské nemocnice v Sušici z roku 1972.

*Nahoře portrét astronoma
a astrofyzika Jiřího Grygara
z roku 1973.*

*Dole vpravo je portrét malíře
Karla Lhotáka, rok 1973.*

*Nahoře Adolf Hoffmeister
a francouzský spisovatel
Louis Aragon z roku 1965.
Vpravo je manželka
Ondřeje Neffa Michaela
(vlevo).
Dole Neffova rodina; otec,
matka, manželka Michaela
a syn David v roce 1976.*

Nahoře nalezené zřítišť z roku 1962 ve městě Cheb. Dole vlevo reportáž z Majálesu, rok 1965, vpravo momentka s básníkem beatnické éry Allenem Ginsbergem, který roku 1965 přednášel na Filosofické fakultě v Praze, a právě odtud pochází fotografie.

Recenzentem

Vizionářem nástupu digitální fotografie

Díky nadšení, které pramenilo právě ze sci-fi literatury, Ondřej Neff očekával příchod digitální fotografie ještě dříve, než se tomu stalo. Ve své první knize věnované fotografii, v roce 1981, napsal, že: „...*dny klasické fotografie, na základě sloučenin stříbra, jsou sečteny a budoucnost patří „elektronické fotografii“.* Představoval jsem si, že „to“ přijde do pěti let.“ (Neff Ondřej, Velká tajná kniha digitální fotografie, 2002) Na místo kinofilmové zrcadlovky zachycující snímky na celuloidový film, vyvolávaný chemickou cestou, skutečně nastoupily digitální zrcadlovky DSLR a bezzrcadlové kompaktní fotoaparáty s elektronickým ukládáním dat na paměťové karty. Tyto první digitální fotoaparáty přišly na trh jen o pár let později, než Ondřej Neff předpokládal. Přístroje jako DS-1P, Nikon E2/E2s a další typy od více než dvaceti výrobců však v Čechách buď nebyly k dostání, nebo byla jejich pořizovací hodnota přímo astronomická. K Neffovi se však už přístroje značek Minolta, Polaroid, Agfa a Canon dostaly, a měl tak možnost si je, coby testér, vyzkoušet a své poznatky předat ostatním.

Softwarové noviny, Digital Revue, Advanced a Diginéff

S tím, jak počítače nahrazovaly psací stroje a rozšiřoval se internet, lidé začali hledat kvalitní informace právě v internetových vyhledávačích. „*To dnes už nikoho nezajímá, ale tehdy každého zajímalo, jak funguje CCD nebo jak je možné, že se ten náboj stěhuje? Takže jsem všechno musel nastudovat.*“ (Ondřej Neff, z osobního rozhovoru, Praha, 21. 2. 2015). Novinky, důležité pojmy a možnosti nových digitálních fotoaparátů, ale právě i své nadšení zprostředkovával veřejnosti nejprve ve svých článcích a recenzích, které publikoval v *Softwarových novinách*, později v *Digital Revue* a v *Advanced*. V roce 1999 pro své články založil portál Diginéff, kde dodnes publikuje nejen recenze, ale i návody, témata k fotografování, úpravu a retuš pro širokou veřejnost. Fotograf a Neffův učitel Miroslav Myška píše: „*Také mě těší, že skloubil psaní s fotografickou technikou a stal se naším předním a hlavně prvním, kdo začal s testy*

fototechniky na slušné i literární úrovni, tím nasadil ostatním latku výš.“ (Miroslav Myška, e-mailová korespondence, 22. 2. 2015)

Dnes možná Ondřeje Neffa spousta lidí odsuzuje za povrchní přístup. Jeho recenze jsou psány jednoduchou formou, avšak pouze z toho důvodu, aby jim porozuměla i široká laická veřejnost, která je podrobnými informacemi často přesycena a neorientuje se v nich. I on, jako jeden z hlavních popularizátorů, často jde do hloubky a objasňuje i velmi odbornou problematiku, ale hlavní je pro něj celkový dojem z daného přístroje. Samozřejmě, že digitální zrcadlovky obstojí v kvalitě lépe, ale Ondřej Neff píše i o bezzrcadlových kompaktech.

S přechodem z analogové fotografie na digitální tak dobu rozhodně nezaspal. Byl tady pro širokou veřejnost především v momentu, kdy lidé po informacích nejvíce toužili, a je tu stále pro všechny začátečníky, kteří hledají vhodný přístroj nebo návod jak na fotografii. Jeho recenzemi procházejí výrobky předních světových značek. Zkouší vždy ty nejlepší, které si sám vybírá. Zveřejňuje i návody a experimenty s novinkami softwarů Photoshop, Zoner Photo Studio. Neff nepohrdá žádným fotoaparátem nebo značkou – sám v současnosti používá Panasonic, Olympus, Canon a Nikon.

Spisovatelem a žurnalistou

Žurnalistou

Jak jsem již zmínila na začátku, Ondřej Neff v minulosti pracoval jako redaktor týdeníku Svaz českých spisovatelů, později šéfredaktor časopisu Ikarie a vedoucí víkendových příloh MF Dnes. V současnosti každé pondělí přispívá do tištěných Lidových novin svými komentáři k aktuálním tématům.

Spisovatelem

Před založením Digneffu se Ondřej Neff stihl proslavit prvním českým internetovým deníkem *Neviditelný pes*. Tam, od 23. dubna 1996, publikuje pod přezdívkou Aston. Jako spisovatel je znám především vědeckofantastickou literaturou a jeho čtenáři ho, podle mě, právem nazývají králem českého sci-fi. Nejnovější je jeho trilogie Tajemství pěti světadílů. Jím převyprávěné příběhy Julese Verne dostaly krásné a originální pojmenování „Verneffky“ a jsou pro naprostou většinu současných čtenářů žádanější než díla samotného Vernea.

Šíře jeho publicistického a spisovatelského záběru je opravdu veliká. Blíže se zaměřím pouze na jeho odbornou literaturu spojenou s fotografií.

Tajná kniha o fotografii a Velká tajná kniha digitální fotografie

Ve stejném roce, kdy dostudoval IVF, tedy v roce 1981, rovnou vydal první příručku věnovanou fotografii. V nákladu 25 tisíc kusů v nakladatelství Albatros. Vtipně a netradičně pojatou knihu pojmenoval *Tajná kniha o fotografii*. Tato kniha dnes již není tak známá, protože ji zastínila jeho třetí kniha, která na tuto první navázala svým názvem *Velká tajná kniha digitální fotografie*, vydaná v UNIS Publishing v roce 2001. Pro nemalý úspěch této úplně první české knihy věnované digitální fotografii, vyšla rok nato znovu, a to v upraveném aktualizovaném vydání, v nakladatelství Mobil Media a.s.. I po druhém vydání se brzy zaprášilo. Vyšla tedy ještě potřetí v roce 2004. Tehdy se fototechnika vyvíjela velmi rychle. Ondřej Neff se

však v knize dokázal objektivně věnovat i otázkám, jak vybrat správný fotoaparát, vysvětlení základních pojmů digitální technologie záznamu fotografie a stručně a jasně samotnému fotografování. Na webu Paladix o této knize z roku 2001 napsali: „*Přestože je Neff velkým zastáncem digitální fotografie, vyvaroval se zbytečných (a hloupých) řečí o konci klasické fotografie. Naopak uznává, že digitál zatím kvality klasické fotografie nedosahuje.*“ (paladix.cz, <http://www.paladix.cz/clanky/ondrej-neff-tajna-kniha-digitalni-fotografie.html>) Postavil tedy čtenáře a začínající fotografy před jasné a nezkrácené informace a nebyl pouze slepým následovatelem všeho nového. Právě pro tuto objektivitu a jasné informace v době, kdy na školách byla ještě digitální fotografie stále odmítána a počítače nebyly běžným vybavením škol, měla být jeho kniha učebnicí, která studenty provázela aktuálním děním. Mnoho začínajících fotografů sáhlo i po letech právě po této knize, protože je čtivá a obsahuje vše potřebné. To, co bylo jeho cílem v této knize, tak jako v jeho recenzích a kurzech, byla pomoc začátečníkovi, aby se zorientoval jak v technologii, tak i na trhu fotoaparátů.

Rubrika Foto, Černobílé hodinky

Zkušenosti ze psaní o fotografii získal nejen z tvorby prvního vydání Tajné knihy, které se věnovalo technologii klasického fotografování, ale i z vedení rubriky Foto ve víkendovém vydání Mladé fronty. Tuto rubriku vedl od roku 1979. Utvořila ji redaktorka Olga Brettová původně pro Ludvíka Součka, který však v roce 1978 zemřel. „*Souček do rubriky vložil svoji energii, erudici a vtip, a nasadil laťku tak vysoko, že mě ještě teď bolí za krkem, když si na to vzpomenu.*“ (Neff Ondřej, Černobílé hodinky, Práce, Praha 1991, úvod) Ludvík Souček byl tedy pro Ondřeje Neffa velkou inspirací, protože sám publikoval knihy o fotografii, například v roce 1966 *Cesty k moderní fotografii*. Takže Neff pokračoval a humorným způsobem osvětloval techniku i zásady, kterými umožňoval úplným začátečníkům najít cestu k dobré fotografii. Necelá polovina těchto článků Ondřeje Neffa, doplněná o vtipné a výstižné fotografie Františka Dostála a komické ilustrace od Miroslava

Bartáka, nakonec vyšla knižně, v roce 1991, s názvem *Černobílé hodinky*, ve vydavatelství Práce. A komu že byla rubrika a později kniha určena? „...*myslel jsem hlavně na těch devadesát procent adeptů, kteří fotografují málo anebo už vůbec ne, protože je neúspěchy odradily. Snažil jsem se jim ukázat, že fotografie slouží především k radosti, když k ní správně přistupujeme.*“ (Neff Ondřej, *Černobílé hodinky*, Práce, Praha 1991, úvod) Ondřej Neff tedy neměl strach zasvětit veřejnost do tajů fotografie. Jsem si jista, že tyto návody a vtipné povídky dokázaly podnítit mnoho dnes již známých, ale i amatérských fotografů, aby s fotografováním začali.

Kniha Digitální fotografie polopatě

Na Tajnou knihu Ondřej Neff navázal ještě další publikací věnovanou fotografii. V ní vyšel z „desatera“, které sepsal jako stručný postup, nezbytný začátečníkům, pro vytvoření tzv. „*kultivovaná fotografie*“. „*Právě kontaktem s lidmi jsem došel k formulaci deseti zásad, které vedou k dobré fotce. Neudělají z nikoho umělce. Je to zvládnutí fotografické gramatiky.*“ (Neff Ondřej, příspěvek na diginiff.cz, Polopatě: Deset kroků k dobré fotce, 21. 8. 2014,

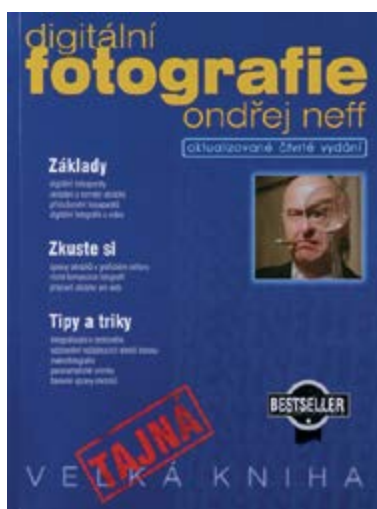
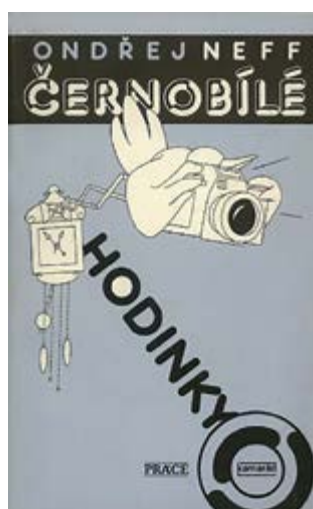
<http://www.diginiff.cz/clanek/polopate/polopate-deset-kroku-k-dobre-fotce>)

Tento přístup provází všechny jeho knihy. Motivuje a „nedělá z ničeho vědu“. *Deset kroků k dobré fotce*, které Ondřej Neff zveřejňuje i na svém webu Diginiff, se týkají kompozice, ostření, světla, výběru motivu, objektivů atd. *Kniha Digitální fotografie polopatě* obsahuje rozšíření a dovysvětlení desatera, které je doplněné názornými snímky. Vyšla poprvé pod názvem *Neffův průvodce digitální fotografií* v roce 2004 ve společnosti IDIF – Institut digitální fotografie. Čtyřikrát byla doplněna a vydána v celkovém nákladu přes 40 tisíc výtisků. Letos by mělo vyjít další, ovšem kompletně přepracované vydání v nakladatelství Computer Press.

Srovnání příruček věnovaných digitální fotografii

Pokud bychom porovnávali jeho první dvě knihy s příručkami jiných autorů, byly by to bezesporu knihy *Mistrovství práce s DSLR* od Romana Piha-

na, který lektoroval a knihy vydával v IDIF (tedy společnosti, již Ondřej Neff zakládal) a *Velká kniha digitální fotografie*, kterou sepsal Neffův lektor z IVF Miroslav Myška spolu s Petrem Lindnerem a Tomášem Tůmou. Jejich knihy ovšem vyšly až o pár let později, Neff měl tedy náskok. Publikace jsou navíc věnované jiným čtenářům, tedy spíše pokročilejším fotografům. Sám říká, že až tito čtenáři zvládnou základy a zatouží po více informacích, určitě sáhnou právě například po knize Romana Pihana. Již formát knihy Romana Pihana vypovídá o jejím větším rozsahu. Je nabitá vším „složitým“, čemu se chce skutečný profesionál naučit. Ondřej Neff se ale snaží informace zjednodušit, nechce čtenáře zahlcovat příliš mnoha složitými informacemi. Jako Occamova břitva tedy výstižně píše jen o „podstatných“ věcech. Komu by nestačila jasná shrnutí základních pojmů, může sáhnout po mnoha různých a podrobných publikacích Michaela Freemana. Ten se věnuje tématům, která Neff shrnuje v jedné knize. V jedné publikaci se věnuje tématu kompozice, v druhé expozici, ve třetí digitálním úpravám a ve čtvrté světlu a svícení a v mnoha dalších knihách mnoha dalším tématům. Úspěšné byly také knihy, na jejichž tvorbě se Ondřej Neff podílel spolu s Janem Březinou a Petrem Podhajským. Vydány byly v nakladatelství IDIF pod názvy: *Zpracování digitální fotografie*, *Rozumíme digitálnímu fotoaparátu*, *Cestování s digitálním fotoaparátem I, II* a *Fotografování s digitálním fotoaparátem*.

Ondřej Neff v Praze před skleníkem Fata Morgana vysvětluje, co vše může být zajímavé zachytit ve fotografii a z jakého úhlu, únor 2015. Foto: M. Houdková

Lektorem

S nabytými zkušenostmi a znalostmi digitálních technologií i vzniku digitální fotografie se Ondřej Neff dostal nejen k psaní recenzí a odborných knih, ale především k osobnímu setkání s lidmi jako lektor. Studium psychologie mi připomíná, že ve způsobu, jak rozumnět tématu, jsou vždy tři hlavní fáze; poznávání, uchování si v paměti a následně vybavování si. To, že učí fotografovat, je jeho skvělá schopnost vybavovat si zapamatované důležité body, které je třeba začátečníkům předat. Není proto vůbec důležité posuzovat jeho vlastní současné fotografie, které tvoří již se záměrem čistě poukázat jimi na vše podstatné v oblasti výuky. Je to totiž, jako by někdo posuzoval fotografie Romana Pihana, které vložil do knihy *Mistrovství práce s DSLR*. Nejsou nijak dokonalé, zázračné ani objevné, ale mají svůj význam. To důležité je úplně něco jiného. Jsou poučné. Ještě důležitější je však to, co předává lidem osobně, a proto za ním stojí desítky nadšených fotografů amatérů.

První kurzy, Digifórum a Dílna

Ondřej Neff začal učit v roce 1999, když zjistil, jak enormní je zájem o informace týkající se digitální fotografie. Postupně také zjišťoval, že jednodenní kurzy nemají valný smysl pro člověka, který se chce učit fotografovat od úplných začátků. Cenově dostupné fotoaparáty se totiž dostaly na veřejnost i s množstvím informací, ve kterých se málokdo vyznal. V roce 2002 se setkal s Janem Březinou, který paralelně vedl vlastní fotografické kurzy, a rozhodli se spojit své síly v jedné škole – Institutu digitální fotografie – IDIF. Stali se tak zakladateli prvních digitálních fotografických kurzů, které navštěvovali lidé z celé republiky. Workshopy a semináře, od jednodenních po půlroční víkendové nebo večerní školy, probíhaly v Praze a později pro velký zájem i v Brně.

Společně dali skrze IDIF vzniknout také tehdy jedinečnému českému veletrhu a fotografickému „ráji“ s přednáškami slavných fotografů. Nazvali ho Digiforum. Digiforum bylo organizováno nejen pro prezentaci aktuální fototechniky, ale hlavně pro širokou veřejnost, která měla zájem dozvědět se na přednáškách více o fotografii jako takové. Byla to nejlepší příležitost pro kohokoliv dostat se na přednášku o tématu, které ho zajímalo, ať už to byla fotografie svatební či portrétní, přes techniku práce s externími blesky až po přednášky profesora Vojtěchovského či úspěšných profesionálních

Ondřej Neff (uprostřed) fotí se svými studenty před skleníkem Fata Morgana v Praze, v únoru 2015. Foto: Martina Houdková

fotografů z ciziny. Po pár letech ale celosvětově klesl zájem o tato fóra a jejich informace, takže především z ekonomických důvodů tato původně oblíbená Digifora skončila.

IDIF pak organizoval vlastní půlroční rekvalifikační kurzy, jejichž garantem byl Ondřej Neff až do roku 2009. Rekvalifikační kurzy byly na vysoké úrovni, protože účastníci se setkali s mnoha různými profesionálními fotografi a vyzkoušeli si mnoho témat včetně reklamní fotografie, kterou tam tehdy vedl profesor Miroslav Vojtěchovský. Architekturu a fotografii jídla vedl Vít Mádr. Dále v nich působili Kamil Rodinger, Roman Pihan a Karel Poneš, který lektoroval několik kurzů určených právě barev. V průběhu let došlo k rozporu kolem koncepce IDIF mezi oběma zakladateli. Neff se v té době už více věnoval své Dílně, kterou vedl nezávisle na IDIF, takže svůj podíl Březinovi prodal za jednu korunu a odešel. Po dalším roce firma zkrachovala a byla prodána. Dnes funguje pod názvem IDIF – Institut digitální fotografie, ale není tam již nikdo z původních lektorů ani původních majitelů. Jméno Ondřeje Neffa však výrazně podpořilo popularitu tehdy prvních a naprosto originálních a jedinečných kurzů fotografické společnosti digitálního věku. Podstatnou činností IDIF bylo, mimo kurzy, publikování fotografických knih. Tak mohl Ondřej Neff vydat několik svých knih a příruček, které podpořily výuku jeho studentů. V roce 2007 začal organizovat vlastní fotografické kurzy, které v dnešní podobě fungují od roku 2009 pod názvem Dílna. Z Dílen vzešel o rok později vzdělávací projekt Ateliér pod Pumpou. Na něm se spolu s Neffem lektorsky podílela jeho manželka, Ljuba Krbová. Vytvořili společně možnost individuálního studia pro náročnější zájemce. Těm se tak mohou intenzivněji a dlouhodoběji věnovat jak v Keltském parku v Dolních Břežanech, tak v ateliéru či počítačové učebně tamtéž. Počítače má vybaveny programy Photoshop, Photoshop Elements, Zoner Photo Studio. Tento všestranný projekt Ondřej s Ljubou prezentovali na veletrhu Prague Photo 2010, sérií Neffových fotografií benzínových pump z ciziny.

Kdo na kurzy přichází

Do fotografického kurzu se hlásí různí lidé s různými důvody a cíli.

Ondřej Neff při prvním úvodním e-mailu píše svým budoucím žákům:

„Dílna je pro každého bez ohledu na věk, pohlaví, náboženské vyznání. Nejmladší byla šestnáctiletá holčička, nejstarších jsem se na věk neptal. Neexistuje nějaké soutěžení, ten je lepší, ten je horší.“ (úvodní e-mail ke kurzům, 19. prosince 2014).

Najdeme mezi nimi zájemce, kteří se hlásí jako čerství majitelé digitálního fotoaparátu bez předchozích zkušeností, amatérské fotografy s touhou zdokonalit své dosud získané dovednosti nebo se inspirovat, ale i zájemce s prázdnými rukama (bez vybavení). Častými účastníky kurzů digitální fotografie jsou i lidé, v nichž jejich okolí vidí určitý talent nebo cit pro zachycování momentů, kteří si ale vůbec neví rady, kde začít. Mnozí teprve tady pochopí, jak se od sebe fotoaparáty liší, který je vhodnější pro téma jejich budoucích fotografií, případně v čem spočívá kouzlo úpravy fotografie na počítači. Nejvíce lidem, pátrajícím po odpovědích na složité technické provedení fotografie, chybí téma a motivace k tomu, aby se fotografii věnovali. Přestože patrně nikdy nebudou profesionály vystavujícími umělecké či dokumentární snímky ve světových galeriích.

*Účastníci kurzu Dílna
fotí ve skleníku Fata Morgana
v Praze v únoru 2015.*

Foto: Martina Houdková

Průběh kurzu Dílna

Ondřej Neff přesně ví, jaké to je být začátečníkem, a takto popsal, v úvodu knihy, která vznikala ještě v době klasické analogové fotografie, fáze vývoje studenta: „*V životě fotoamatéra je několik etap. Ta první je poznamenána okouzléním z úspěchů a hořkostí z neúspěchů. Zpravidla hned po ní nastává etapa příručková. Začínající fotograf chce vědět, jak to zaonačit, aby úspěchů bylo co nejvíce a neúspěchů co nejméně, pokud možno žádné.*“ (Neff Ondřej, Černobílé hodinky, Práce, Praha 1991) Navazuje na to svým názorem na profesionální fotografii: „*Fotografie je nesmírně obtížná disciplína jak po stránce technické, tak tvůrčí. Pokud ji někdo chce dělat na vrcholné úrovni – pak jí musí skutečně obětovat smysl svého života. Je však jednoduchá a naprosto nezáhadná, pokud má být jen nenáročným doplňkem života.*“ (Neff Ondřej, Černobílé hodinky, Práce, Praha 1991)

Kurz Dílna funguje semestrálně. „*Zpočátku jsem dělal jednodenní kurzy, ale ty v podstatě neměly smysl, protože na housle se také nikdo nenaučí za jedno odpoledne. Ten půlrok je minimum, které vede k nějakému výsledku za předpokladu, že ten člověk tam opravdu chodí a dělá to poctivě a zajímá se o to.*“ (Ondřej Neff, z osobního rozhovoru, Praha, 21. 2. 2015). Dříve měl i víc než 20 studentů, ale později počet zredukoval, kvůli lepší komunikaci, na maximálně 20. Obvykle pár účastníků chybí a z jeho zkušenosti je počet kolem 15 lidí „tak akorát“, aby se mohl každému věnovat i individuálně.

Co je jejich předností? Kurz je zpravidla složen z dvaceti setkání a zadáných úkolů po dobu půl roku. Ondřej Neff během těchto setkání vyzývá k mnoha akčním situacím v terénu, kde si jeho účastníci mohou vyzkoušet opravdu co nejvíce. Na počátku je každý kurzista seznámen se základy fotografie, zevrubnou historií a hlavně s druhy fotoaparátů. Mnozí již nějaký přístroj vlastní, ale rádi se seznámí s výhodami právě svého typu fotoaparátu, případně jaký by byl vhodnější pro jimi zamýšlenou tvorbu. Většina začínajících fotografů má za to, že čím větší „dělo“ mají k dispozici, tím lépe zdokumentují život svého pejska nebo dětí. Základem je proto vždy výběr fotoaparátu, popis možností a doporučení přístroje, který svého majitele podpoří v tvorbě a nebude jej zbytečně omezovat. Doporučení Neffa zní, nejprve se poradit. „*Ušetřil jsem lidem desítky tisíc. K praxi potřebujete jen málo zařízení, ale mělo by být kvalitní. Prochází mi rukama to lepší, co je*

na trhu. Spíš vám budu nákupy rozmlouvat, než abych vás do něčeho tlačil. Měl jsem na fotoexpedici pána, přišel a vlekl kufr s osmi objektivy. Je to něco jako propadnout hazardu, máte pak pocit, že si něco koupíte a budete líp fotit. Není to pravda.”

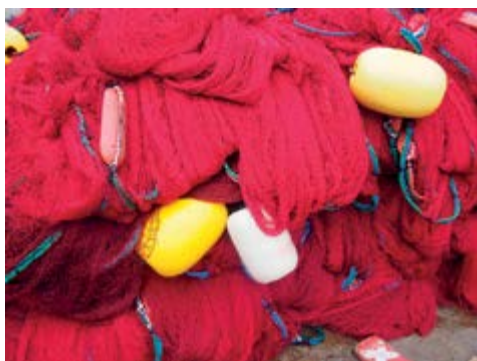
(úvodní email ke kurzům 19. prosince 2014). Ondřej Neff studenty se vším postupně a prakticky obeznámí a to bez přílišného rozvádění mnoha detailů. Každý se tak dozví, že i klasický kompaktní přístroj bez výměnných objektivů může být pro jejich potřeby plně dostatečný, nebo naopak, že na portrétní fotografii je lepší si pořídit zrcadlovku a objektiv s vyšší ohniskovou vzdáleností.

Po zvládnutí technologické teorie přichází na řadu trocha teorie kompozice. Zde se kurzisté naučí nejdříve absolutní základy, jako například zlatý řez, diagonální kompozici, pravidlo tří třetin nebo zásadu překrývání objektů. Samozřejmě nejenže se učí, ale jsou podrobně vedeni při vyzkoušení si různého ostření a nastavení fotoaparátu.

V praxi to tedy znamená to, že se Neff vydá se svými kurzisty do terénu, kde jim shrne, co fotografickým okem hledat a jak to zachycovat. Připomeneme, jaké kompozice mohou použít a jak nastavit fotoaparát. Klade přitom velký důraz právě na motivaci, ale dokáže zároveň vyslovit i kritiku, avšak vždy laskavě, takže se žádný z účastníků neurazí. Během workshopu je nadějným fotografům plně k dispozici. Častým připomínáním všech pravidel eliminuje nepovedené fotografie bez kompozice i podexponované nebo přesvětlené snímky a vyzývá hlavně k přemýšlení nad snímkem. Ve finálním výběru fotografií tedy motiv a kompozice naprosto dominuje. Každý účastník má před sebou výzvu – vybrat ze svých fotografií ty nejpovednější, kterými se prezentuje. Neffem publikované snímky mohou vidět i všichni účastníci vzájemně, ale nikdo jiný. Tyto snímky jsou pak hodnoceny Ondřejem Neffem, a to jako cvičení, ke kterému poznamenává například technické dovednosti, které by se daly zlepšit. Ostření nebo vhodnější nastavení fotoaparátů. Zadává i domácí úkoly.

Astonovo desatero

Každý účastník získá na začátku kurzu příručku *Astonovo desatero*, což je metodický sešit Dílny. Ten vychází z desatera vedoucího ke „*kultivované fotografii*“, publikovaného již na webu Digineff. Jak došel právě k pojmu kultivovaná fotografie? „*Patnáct let vedu semináře a kurzy digitální fotografie. Pozorně si všímám, co dělá posluchačům největší potíže a co je svádí na chybné cesty. Právě kontaktem s lidmi jsem došel k formulaci deseti zásad, které vedou k dobré*

Na portálu Digineff Ondřej Neff zveřejňuje sérii snímků, které vyfotil v přístavu na Srí Lance. Poukazuje při popisu jednotlivých fotografií na detaily, jako linie, barvy, nápisy, kterých si může fotograf všimnout a uplatnit pravidla, ke kterým vede své žáky. Foto: O. Neff

fotce.“ (Neff Ondřej, Polopate: Deset kroků k dobré fotce, 21. 8. 2014, dostupné z <http://www.digineff.cz/clanek/polopate/polopate-deset-kroku-k-dobre-fotce>) Na čem tedy lpí v desateru a při výuce? Na vhodném výběru tématu, komponování, ostrosti, cílené kompozici, výběru správného objektivu, světle, focení dokud akce trvá, v neposlední řadě ale i na třídění a mazání fotografií (tedy známá poučka, že nejlepším přítelem fotografa je odpadkový koš). To už do desatera nepatří, ale upozorňuje na tento fakt. Dále pak připomíná svým studentům, že fotografie reálně vzniká teprve v tištěné podobě. Dává tím najevo, že data uložená v počítači často zmizí, jsou špatně archivována a zapomenuta. Digitální fotografie tedy bez výtisku neexistuje, říká. Mnozí jeho žáci až v momentě, kdy je na to Ondřej Neff upozornil, zbystřili a začali věnovat pozornost i tištěným fotografiím.

Živá fotografie

Jako lektor i fotograf sám uznává živou fotografii. K tomu vede i své studenty. Sám se věnoval a věnuje portrétnímu fotografování, reportážím a street fotografii. Účastníky kurzu tedy pobízí k fotografování a zaznamenávání lidí. Nejsnadněji se k fotografování lidí dostanou právě skrze street fotografii nebo portrét, proto navštěvují „fotogenické akce“ jako jsou karnevaly, plesy, oslavy atp. Praha se k těmto účelům přímo nabízí. Týden co týden jsou tedy Neffovi studenti ochotni sejít se na různých místech pro různá témata vlastních fotografií. Přitom stále zdůrazňuje, že nejdůležitější jsou projekty. Mít téma, svůj projekt a na něm pracovat. Zde si ještě dovolím citovat dalšího českého velikána dokumentární fotografie, profesora Jindřicha Štreita: „...*Nejdůležitější je však Vaše téma...*“ (Jindřich Šreit, e-mailová korespondence, 2015). A které téma že je pro Ondřeje Neffa to nejdůležitější? „*Deset let jsem opakoval čtenářům rubriky Foto, aby fotografovali především to, čemu vzletně říkám „osobní svět“, aby fotografovali rodinu, přátele, spolužáky či spolupracovníky v těch nejbližších životních situacích. Už za rok, za dva, získávají tyto snímky na půvabu a jejich cena pro každého z nás léty narůstá.*“ (Neff Ondřej, Černobílé hodinky, Práce, Praha 1991). Shodli jsme se při jednom našem telefonátu na tom, že lidé se bojí fotit lidi. Ano, pravda, je to

ten nejtěžší z fotografických žánrů, ale přesto Ondřej Neff své žáky k této živé fotografii stále vede. „Čebo si vážím, je živá fotografie, která zaznamenává život. Je to podle mě sůl země, sůl fotografie jako takové. Snažím se lidi trošku do toho vést, proto je tahám po slavnostech, jako masopusty, protože tam si to vyzkoušejí a těm fotografovaným nevadí, že je někdo fotí. Oni tam jdou šaškovat. Až bude Zombie walk v Praze, tak tam zase půjdeme. Těm lidem to nevadí. Myslím si, že to otkání k té živé fotografii i člověka mění jako osobnost, že začne být komunikativnější i v civilu bez foťáku v ruce. Prostě musíš umět navázat oční kontakt, verbální kontakt, musíš s lidma, který fotíš, žít a ono tě to učí otevřenosti. To si myslím, že je to nejdůležitější, co můžu těm lidem předat. Je to těžký. Já jsem taky ostýchavej. Zdaleka netvrdím, že to umím. Ono vůbec umět něco je velmi problematickej pojem. Jsem sympatizant zen-buddhismu a vím, že všechno je jenom cesta a důležitý je jít po té cestě a v podstatě je jedno, v jakým bodě cesty jsi.“ (Ondřej Neff, z osobního rozhovoru, Praha, 21. 2. 2015)

O fotogenických akcích jako je maraton Color Run v Praze 2015 ví Ondřej Neff vždy dostatečně včas. Díky tomu pak může společně fotografování na takových událostech zahrnout přímo do programu Dílny. Poskytne tak mnoha lidem možnost získat zajímavé snímky a přiblížit se k živé fotografii. Fotografuje vždy se svými studenty. Foto: Ondřej Neff

Fotografie ze společného fotografování s Ondřejem Neffem na karnevalu v Praze od Jaroslava Šimka z roku 2013. Foto: Jaroslav Šimek

Kdo z kurzů odchází

Účastníci kurzů se v průběhu tedy naučí nejen *čím* fotografovat, ale i *jak* a *co*. Získají k fotografii ještě hlubší vztah a touhu vše zachycovat. Učí se třídit, mazat a následně publikovat jen omezený výběr svých nejlepších fotografií. Zdokonalují se v ostření, kompozici, výběru tématu, kreativitě, odhazují ostych a vzájemně spolupracují. Na setkáních kurzů se tito lidé učí mnoho i od sebe navzájem, seznamují se, vyměňují si zkušenosti a názory, pomáhají si zdokonalovat své znalosti a získávají fotografické sebevědomí. Někteří se kurzů účastní opakovaně, jiní dokumentují život kolem sebe, fotí rodinu, krajinu, město, koncerty a podobně. Pro většinu jeho běžných studentů je fotografie pouze koníček. Zachycení běžných životních událostí nebo „pouhé“ turistické fotografie jsou bezesporu, díky Neffovi, mnohem kvalitnější. Existují ale i výjimky, účastníci kurzů, kteří se stali profesionály. Jsou to například tito lidé: Monika Navrátilová, Jan Mudra, Naďa Murmaková, Martina Venigerová. Poslední jmenovaná Martina Venigerová se věnuje především fotografii divadelní a spolupracuje s divadly Anfas, Krapet, MD Mladá Boleslav, Divadlem pod Palmovkou,

Ypsilonkou a Divadlem v Rytířské. Úspěšně propojuje fotografii s vlastní grafickou úpravou k propagaci divadel.

Nad'a Murmaková se stala též profesionálkou, pro kterou je již fotografie z velké části povoláním. Mimo fotografování letadel, koncertů a produktové fotografie doprovázela jednoho z prezidentských kandidátů ve volbách v roce 2013. Vydává kalendáře a stala se dvorní fotografkou Lucie Bílé.

Díky fotografii může více cestovat, říká.

Nahoře jsou fotografie ze souboru nalezených zátiší nazvaných Kuchyňskoblues od Nadi Murmakové roku 2009.

Ukázka z profesionální práce Nadi Murmakové, na kterých je zřetelně vidět princip užívání diagonální kompozice, který Ondřej Neff často připomíná.

Tibetská žena v roce 2010. Foto: Ondřej Neff

Fotoexpedice

Ondřej Neff je vášnivým cestovatelem. Spolu se svou ženou Ljubou každý rok vyráží fotografovat na různá místa. Pořádá také poněkud organizačně a časově náročnější fotoexpedice, kterých se mohou účastnit jeho kurzisté. Z fotografické expedice v Namibii, kam s ním vyrazilo 14 studentů Dílny, vznikla menší soukromá výstava v Dolních Břežanech v suterénu prodejny nábytku. Byla to společná výstava v září roku 2012, kde každý ze čtrnácti účastníků vystavoval své tři nejlepší fotografie. Další fotoexpedice proběhla v Barmě. Své fotografie vystavoval vedle těch, které pořídila jeho manželka Ljuba Krbová na společných cestách, na veletrhu Prague Photo, v roce 2010. Tehdy tam společně propagovali svůj nový vzdělávací projekt, který byl zaměřen na náročné jednotlivce s potřebou individuálního rozvoje. Projekt vzešel z Dílen a nesl název *Ateliér pod pumpou*, jeho tématem byly benzínové pumpy. Neffova hlavní současná produkce fotografií je právě z cest a především naučného charakteru. Zkouší, experimentuje, ukazuje a představuje na svém webu Digineff, čeho všeho lze dosáhnout. S fotografií si zkrátka hraje. Knihu *Digitální fotografie polopatě*, která vyjde v roce 2015 Ondřej Neff ilustruje svými snímky – zde na stranách 36 a 37.

*Svítání na poušti Namib,
2012. Foto: Ondřej Neff*

Momentka z Londýna 2015. Foto: Ondřej Neff

Oslík zapózkoval na ostrově Fuerteventura v roce 2010. Foto: Ondřej Neff

Uhelný důl, Most, 2011. Foto: Ondřej Neff

Závěr

Na „neškatulkování“ fotografií jako kých či „nekých“ a především nekopírování jiných autorů, na tom lpí Ondřej Neff. Co tedy přinesl a stále přináší české fotografické veřejnosti? Dle mého názoru především nadšení. Nadšení z nových technologií, které svým osobitým lidským jazykem přibližuje širokému spektru těch, kteří se chtějí o světě digitální fotografie dozvědět něco nového. Pořádá semináře fotografie dokonce pro hluchoněmé. Tak jako pečlivě třídí své fotografie, nebojí se ani třídít informace na více a méně důležité pro konkrétní skupinu studentů. Jeho knihy jsou tak často zcela vyprodané a stěží je najdete v antikvariátech.

Digineff je jedním z předních portálů o fotografii a pro zapálené fotografy Ondřej Neff vymyslel fotografickou soutěž *Lod' bláznů*, která se od dubna 2015 jmenuje *12 schodů fotoroku*. Poskytuje tím možnost široké veřejnosti prezentovat své amatérské snímky a vyhrát zajímavé ceny. Zahájil pro tyto účely spolupráci s fotografickým centrem FotoŠkoda.

Ondřej Neff prezentuje projekt Ateliér pod pumpou svými fotografiemi benzínových pump na veletrhu Prague Photo v Mánesu v Praze, 29. března 2010. Foto: Josef Louda, ČTK

Zřejmě nejlepší vizitkou Ondřeje Neffa je úspěch jeho syna Davida, pro kterého byl prvním učitelem fotografie. David se ztotožnil s názorem, že živá fotografie je nejdůležitější a stal úspěšným fotoreportérem deníku MF Dnes. Získal ocenění, dokonce několikrát, v prestižní české soutěži Czech Press Photo a jeho fotografie *Romská matka truchlí nad smrtí svých dětí* se stala fotografií roku 2008.

Svou manželku herečku Ljubu Krbovou Neff inspiroval natolik, že i ona se stala nadšenou fotografkou. V současné době je, mimo své stále kurzy Dílna, lektorem školy Ateliér fotografické praxe – AFOP, kam se přemístila většina původních lektorů a organizátorů z IDIF. Přestože se AFOP probíjí k lidem až nyní, a to v mnohem těžším konkurenčním prostředí, shodli jsme se s Ondřejem Neffem na tom, že má tato škola, díky svým lektorům, stále velký potenciál: „Něco umět a umět to někomu sdělit, je

Vlevo nahoře je Davidův snímek z Afghánistánu krátce po 11. září 2001, vlevo dole zachytil emoce po Breivikově útoku v roce 2011 a snímek nazval Norské slzy. Vpravo stojí David Neff před svou fotografií, nazvanou Romská matka truchlí nad smrtí svých dětí, která se stala fotografií roku 2008 v soutěži Czech Press Photo. Foto: David Neff, MAFRA, S. Peška, ČTK

vlastně strašně obtížné. AFOP si myslím, že má budoucnost.“ (Ondřej Neff, osobní rozhovor, Praha, 21. 2. 2015).

To, že je Ondřej Neff stále člověkem, který je v obraze, je patrné i z plné účasti na obou přednáškách, které měl v rámci festivalu Fotoškoda FEST v červnu 2015. Jako jeden z mála dnes nezavrhne editační program Zoner Photo Studio, který je ovšem narozdíl od známého a placecného Photoshopu od firmy Adobe často dodáváný zdarma k novým fotoaparátům. Proto je nejsnáze dostupný pro začínající fotografy. Na téma Zoner Photo Studio měl Ondřej Neff přednášku. Druhým jeho příspěvkem bylo představení „desatera“, které nově vyjde v roce 2015 v kompletně přepracované knize *Digitální fotografie polopatě*. To vše podstatné, co učí a předává během půlročních dílen, byl schopen vtěsnat bez jakéhokoliv opomenutí důležitých zkušeností do hodiny a čtyřiceti minut. Je neuvěřitelné, jakým způsobem dokáže zaujmout takové množství nových příznivců. Po přednášce jich několik zůstalo, aby se osobně doptali na některé podrobnosti. Neff si našel chvíli, aby i na tyto dotazy odpověděl. Právě tito lidé jsou s největší pravděpodobností ti, kteří si pořídí jeho knihu nebo se zúčastní workshopu a fotografie se stane nezbytnou součástí jejich života.

Ondřej Neff radí účastníci kurzu Dílna s nastavením fotoaparátu během focení ve skleníku Fata Morgana v Praze v únoru 2015. Foto: Martina Houdková

Osobní zkušenost

Ondřej Neff je z těch, kteří umí předávat a sdílet jak motivaci a odvahu, tak i podstatné technické informace a nadčasové názory. Mezi ty patří hlavně, v současnosti aktuální, téma stálosti digitální fotografie. Ačkoliv digitální fotografii propaguje, připomíná všem svým studentům, že je vhodné fotografie tisknout, protože teprve tehdy se stávají fyzicky reálnými. Neffovy přednášky, workshopy a knihy, které jsem při shánění materiálů pro tuto práci prostudovala, ale také naše osobní rozhovory, do jisté míry ovlivnily a obohatily i mou vlastní tvorbu. Jeho kritici jsou většinou odborníci na fotografii, kteří často nepoznali, jak těžká věc je učit širokou veřejnost a jak zjednodušit složité. Někomu přemíra odborných termínů možná vyhovuje, většina začátečníků se v ní však ztrácí a propadá pocitu,

Vlevo jsem na fotografii, kterou pořídil Ondřej Neff při workshopu ve Fata Morganě, Praha, 2015. Vpravo nahoře jsem vyfocena účastníkem kurzu Jaroslavem Šímkem v roce 2013 v ateliéru. Vpravo dole je Ondřej Neff vyfocen opět Jaroslavem Šímkem při Dílně v roce 2013.

že něco tak složitého není pro ně. Dle mého názoru je cesta zjednodušení vždy vykročením správným směrem. Minimálně u úplných začátečníků, které je třeba motivovat a ukázat jim, že fotografie není raketová věda. Po absolvování Dílny se z Ondřejových studentů pravděpodobně nestanou výherci World Press Photo, rozhodně však bude naše veřejnost bohatší o nadšence, kteří se rozhodli být tvůrčí. Někteří Neffovi kritici jej považují za špatného fotografa a dokazují jak a proč. Soudí podle fotografií, které však slouží často jako naučné příklady nebo různorodé experimenty. Jakékoli umění a hlavně dovednosti se však dle mého názoru podle toho jednoznačně hodnotit nedají. Naopak tím, že se Neff vymyká stereotypu, jednoznačně přispívá k různorodosti světa české digitální fotografie. Tím, že je jiný a mnozí u něj nacházejí to, co jim jinde prostě chybí, si získává i mé sympatie. Jak reaguje Ondřej Neff na kritiku jeho fotografií? „...já vůbec nejsem fotograf, jsem spisovatel. Rád fotím a píšu o tom.“

(Ondřej Neff, z e-mailové korespondence, 10. 6. 2015)

Ač kdokoliv může Neffa chytat za slovo a zpochybňovat jeho získané znalosti, mohu jen potvrdit, že to, čemu učí, skutečně funguje. Jsou to

Ondřej Neff prezentuje svou novou knihu Digitální fotografie polopatě během festivalu FotoŠkoda FEST v Praze 2015. Foto: Martina Houdková

pravidla z praxe, která jsou zásadní a jejich uvědomění usnadňuje práci fotografa. Zároveň během přednášek a workshopů často zdůrazňuje, že některé možnosti jsou opravdu dobrým sluhou, ale zlým pánem.

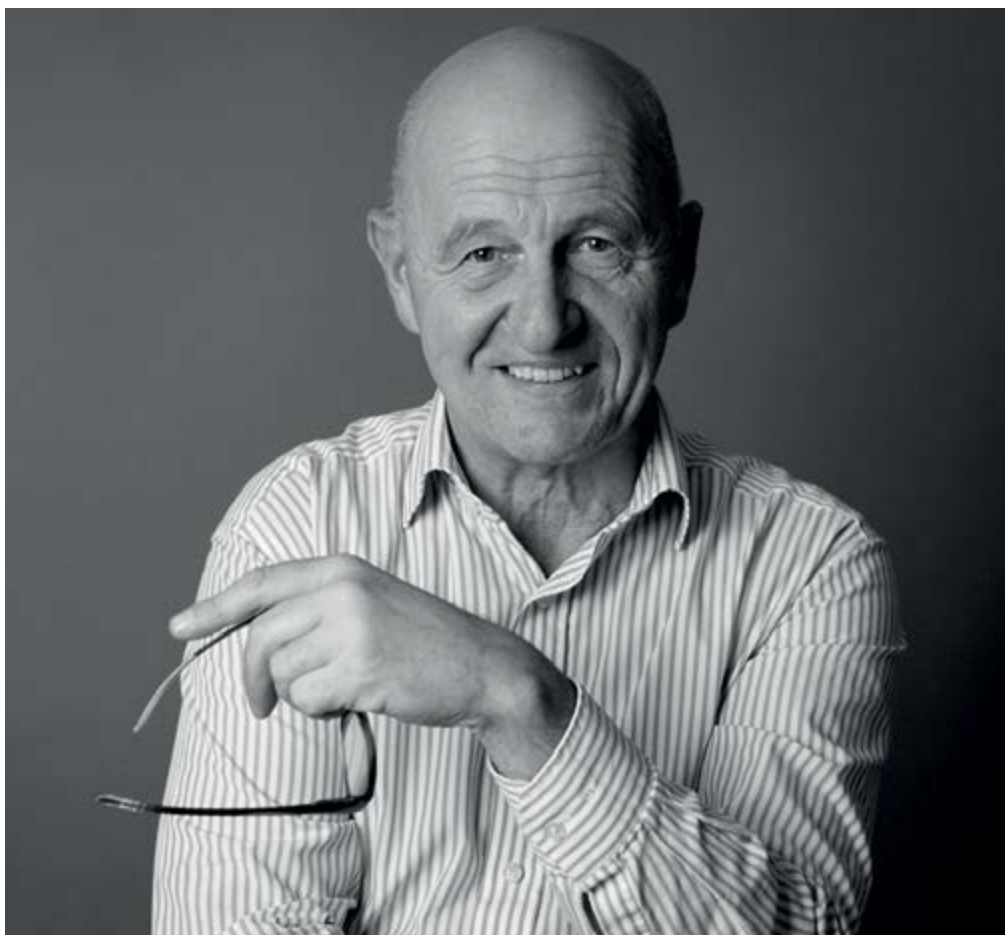
Názory absolventů kurzu Dílna

Jaroslav Šimek, účastník kurzu Dílna, z roku 2013 popisuje, co se naučil:

„Já jsem až do narození prvního synka fotil kapesními fotoaparáty výlety, procházky a mejdany. S panem Neffem jsem si zhubsta tříbil to, co už jsem podvědomě tušil či znal, ale neměl to pro sebe pojmenované. Hodně nových a užitečných zásad vlastního focení (zdaleka ne jen ohledně kompozice a expozice, ale i o přístupu k foceným či dokonce k sobě samému) a následných úprav v počítači jsem se též naučil a slouží mi dodneska. Jako nejdůležitější se mi jeví zásada mazání – prezentování výrazně omezeného množství fotografií -nelitostné vyřazování snímků, ze kterých není patrný záměr. S pomocí pana Neffa jsem rozvinul svou schopnost fotku do jisté míry vidět ještě dřív, než vznikne, zlepšil jsem schopnost zvolit vhodnou techniku, komponovat a po výběru té pravé, fotku upravit. Báječné bylo také setkávání s ostatními frekvencianty kurzu. Přestože podle mě fotili dokonce lépe než samotný Ondřej Neff, vůbec nepochybuji, že i jim měl co říci. Ačkoliv má svoje mouchy, občas něco popletl, je to člověk vtipný, pracovitý. Dostal jsem se s ním k focení věci a událostí, kterých bych se sám od sebe ani náhodou neúčastnil. Vždycky jsem třeba nerad fotil cizí lidi. Bylo toho zkrátka dost na to, abych si rozšířil svoje osobní obzory a stal se fotografem lepším, než jsem býval. Jistě ne dobrým, ale lepším určitě.“

(Jaroslav Šimek, z e-mailové korespondence, 7. 4. 2015)

Účastník kurzu Ivan Prachenský popisuje, co získal na kurzu již v začátku: „Nedávno jsem si konečně pořídil zrcadlovku a usoudil jsem, že potřebuju inspiračně „nakopnout“, a proto jsem se přihlásil k Ondřejovi... Fotky ostatních účastníků se mi jeví celkem slušné, i přestože někteří účastníci mají „maglajz“ v pojmech ostření, expozice, ISO a podobně. Doted jsem fotil v podstatě všechno možné, akorát kompozici jsem řešil intuitivně a nahodile. Teď o té kompozici více přemýšlím už při samotném focení.“ (Ivan Prachenský, z e-mailové korespondence, 8. a 9. 4. 2015)

Ondřej Neff pózuje pro své studenty během Dílny věnované portrétní fotografii v Dolních Břežanech, 2013. Foto: Jaroslav Šimek

Dotřetice doplním:

Absolventka jeho kurzů a administrátorka soutěže portálu Dicineff Ivana Tačíková vysvětluje heslo Ondřeje Neffa: „*Když prší, fotíme déšť.*“: „*Ondřej Neff se snaží fotografům rozšířit obzory a naučit je vidět jinak. Vidět věci, které nejsou na první pohled krásné, ale na fotografiích o to víc mohou vyniknout.*“ (Ivana Tačíková, z e-mailové korespondence, 5. 4. 2015) A jak se dostala Ivana Tačíková k Ondřeji Neffovi? „*Můj nákup zrcadlovky byl dost impulzivní. Měla jsem „přístroj“ a neměla vůbec ponětí o fotografii. Jen pocit, že by mě to mohlo opravdu bavit. Věděla jsem, že do začátku potřebuji nějaké vedení, jinak foťák brzy odložím. Hledala jsem různé kurzy a tenkrát (konec roku 2009) to byly jen maximálně několikadenní semináře. Až jsem narážila na Neffovu Dílnu. Hlavní důvod, proč jsem se chtěla za každou cenu k Ondřejovi dostat, bylo, že tenkrát to byl opravdu jediný dlouhodobý projekt a myslím, že fotografie se ani jinak než systematicky a dlouhodobě učit nedá. A samozřejmě dalším důvodem byl samotný Ondřej Neff. Kdo by se nechtěl učit u Neffa?*“ (Ivana Tačíková, z e-mailové korespondence, 28. 4. 2015)

Seznam účastníků kurzu Dílna

2009

Bořek Bambas, Milan Baťha, Iva Bendásková, Pavel Budín, Petr Bujok, Miroslav Czornyj, Zdeněk Čermák, Vratislav Dluhoš, Věra Filkuková, Eva Hodíková, Miroslav Hokeš, Tomáš Hradec, Alice Hrubá, Jana Katscherová, Petr Kratochvíl, Filip Kochannyj-Goralčuk, David Dafko Kostříba, Ivo Landsmann, Karel Macek, Jan Mudra, Naďa Murmaková, David Nulíček, Jana Pokorná, Bohuslav Šír, Jiří Švejda, Jakub Tomáš, Ondřej Topinka, Pavel Trampota, Ladislav Vejtruba, Martina Venigerová, Karel Vladyka, Lucka Zátková

2010

Zdeněk Čermák, Vratislav Dluhoš, Věra Filkuková, Marta Hadravová, Ondřej Hendrych, Miroslav Hokeš, Alice Hrubá, Jana Katscherová, Ivo Landsmann, Karel Macek, Jan Mudra, Daniela Murinová, Naďa Murmaková, Štěpánka Podrazilová, Jana Pokorná, Eva Rudovská, Daniela Šimková, Ondřej Topinka, Pavel Trampota, Martina Venigerová, Ladislav Vejtruba, Karel Vladyka, Martin Vojvoda

2011

Kateřina Bacíková, Jana Becková, Monika Boguajová, Vratislav Benda, Luděk Fabinger, Marta Hadravová, Otto Hrabal, Juraj Jurčo, Petr Kratochvíl, Marie Kurovská, Ivo Landsmann, Iveta Líbalová, Šárka Lujková, Dagmar Lukešová, Veronika Madler, Radana Místečanová, Monika Navrátilová, David Nulíček, Petra Pečínková, Štěpánka Podrazilová, Oliver Reitler, Eva Rudovská, Magdalena Skopek, Petr Slezák, Daniela Šimková, Miloslav Široký, Pavlína Šlechtová, Ivana Tačíková, Ondra Topinka, Petr Vrnák, Vladka Zechnerová, Dagmara Žižková

2012

Ladislav Bárta, Jana Becková, Petra Brožová, Věra Bucková, Kateřina Čubová, Zuzana Drozdíková, Miroslav Kmoch, Petr Kratochvíl, Monika Mocková, Jindra Řeháčková, Milan Kubík, Iveta Líbalová, Šárka Lujková, Jan Musílek, Ladislav Malý, Jana Pavlíková, Jaroslav Vich, Láďa Tomeš, Roman Rak, Irena Raková, Eva Rudovská, Petr Slezák, Miloslav Široký, Ivana Tačíková, Miroslav Rejsek, Marcela Tkáčová, Jakub Sedláček, Adéla Turková, Dana Vítovcová, Hana Vesecká, Jana Vlasáková

2013

Jitka Barešová, Jana Becková, Ivan Cívín, Zuzana Drozdíková, Vít Fikejzl, Alice Hrubá, Miroslav Kmoch, Petr Kratochvíl, Jiří Lochman, Ladislav Malý, Miroslav Mikeš, Jana Pavlíková, Ladislav Pešek, Jindra Řeháčková, Petr Slezák, Aleš Suchánek, Jiří Šára, Jaroslav Šimek, Ladislav Tomeš, Adéla Turková

2014

Jitka Barešová, Ota Breitkopf, Ivan Cívín, Zuzana Drozdíková, Vít Fikejzl, Tomáš Klojda, Miroslav Kmoch, Petr Kratochvíl, Kristýna Kratochvílová, Jiří Lochman, Ladislav Malý, Jana Pavlíková, Alena Petránková, Petr Slezák, Jiří Šára, Soňa Šerá, Ladislav Pešek, Daniela Šimková, Ivana Tačíková, Adéla Turková, Martin Vojvoda

2015

Jiří Beran, Zdeněk Čech, Štěpánka Černá, Milan Dulík, Jana Dvořáková, Lenka Grayová, Václav Hodan, Martina Hofmeisterová, Karin Kocourková, Gábina Kubová, Lucie Naňková, Julie Pátková, Václav Paulík, Ivana Pleskačová, Ivan Práchenský, Tomáš Roučka, Petr Růčka, Michaela Řezníčková, Svatopluk Šorejs, Miroslava Špreňarová, Ivana Švorcová, Zuzana Vejvodová

Seznam tištěných zdrojů

- KUBÍČEK, Michal, 10 let Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě, Teoretická bakalářská práce, Opava 2002
- MALÚŠEK, Marek, Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě v letech 2006 – 2010, Teoretická diplomová práce, Opava 2012
- NEFF, Ondřej, Černobílé hodinky, Práce, Praha 1991, ISBN 80-208-0175-8
- NEFF, Ondřej, Náš magazín, anketa 20 let, Magazín MF Dnes, č. 39, Mafra, 26. 9. 2013
- NEFF, Ondřej, sobotní rozhovor vedený Jiřím Kubíkem, MF Dnes, 18. 2. 2012
- NEFF, Ondřej, rozhovor vedený Lukášem Kašparem, Téma, Mafra, č. 24, 12. 6. 2015
- Prague Photo 2010, katalog k výstavě, 3. ročník, Praha, Art Prague Centrum, s. r. o.
- NEFF, Ondřej: Velká tajná kniha digitální fotografie, Mobil Media a.s., Praha, 2002, ISBN 80-86593-11-8

Seznam rozhovorů

- MURMAKOVÁ, Naďa, e-mailová korespondence, 30. 3. 2015
- MYŠKA, Miroslav, e-mailová korespondence, 22. 2. 2015
- NEFF, Ondřej, osobní rozhovory a e-mailová korespondence z let 2012 – 2015
- PRACHENSKÝ, Ivan, e-mailová a facebook korespondence, 1. 3. – 10. 4. 2015
- ŠIMEK, Jaroslav, e-mailová korespondence, 15. 2. 2013 – 8. 4. 2015
- ŠTREIT, Jindřich, e-mailová korespondence, 1. 2. 2015
- TAČÍKOVÁ, Ivana, e-mailová korespondence, 3. 4. – 28. 4. 2015

Seznam internetových zdrojů

- Neff.cz, osobní stránka, dostupné – <http://www.neff.cz>
- AFOP.cz – <http://afop.cz/lektori/ondrej-neff/>
- NEFF, Ondřej, Otevírám Dílnu 2015, 5. 12. 2014, dostupné z DigiNeff.cz – <http://digineff.cz/clanek/fotografujeme/oteviram-dilnu-2015>
- NEFF, Ondřej, Polopate: Deset kroků k dobré fotce, 21. 8. 2014, dostupné z DigiNeff.cz – <http://www.digineff.cz/clanek/polopate/polopate-deset-kroku-k-dobre-fotce>
- Neviditelný pes, dostupné – <http://neviditelnypes.lidovky.cz/>
- NEFF, Ondřej, tiráž webu Hyena.cz, dostupné – <http://hyena.cz/>
- Wikipedia.org, dostupné – http://cs.wikipedia.org/wiki/Ond%C5%99ej_Neff

- SRNA, Michal, Zrcadla minulosti: historie Nikon DSLR, 14. 9. 2010, dostupné z Digimanie.cz – <http://www.digimanie.cz/zrcadla-minulosti-historie-nikon-dslr/3343-2>
- Digitální fotoaparáty, autor neuveden, dostupné ze Swewe.net – http://cs.swewe.net/word_show.htm/?1117863_2&Digit%C3%A1ln%C3%AD_fotoapar%C3%A1ty
- NEFF, Ondřej, ŠTURMA, O., VOLF, P., RX online – speciál, Akademie XX – fotografie, 4. 5. 2009, dostupné z Reflex.cz – <http://www.reflex.cz/clanek/kultura-archiv-vytvarne-umeni/33630/akademie-xx-fotografie.html>
- SÝKORA, Milan, Ondřej Neff: Tajná kniha digitální fotografie, recenze knihy, 22. 4. 2001, dostupné z Paladix.cz – <http://www.paladix.cz/clanky/ondrej-neff-tajna-kniha-digitalni-fotografie.html>

Jmenný rejstřík

Barták, Miroslav 23	Neff, Vladimír 9, 10
Brettová, Olga 22	Pihan, Roman 23, 24, 27
Březina, Jan 24, 26, 27	Poneš, Karel 27
Dostál, František 22	Podhajský, Petr 24
Freeman, Michael 24	Prachenský, Ivan 43
Hájek, Karel 13	Rakovec, Oldřich 13
Hrubý, Karel Otto 12	Rodinger, Kamil 27
Kocek, Bedřich 13	Saudek, Jan 13
Lammer, Vladimír 13	Souček, Ludvík 22
Lindner, Petr 24	Straka, Bohumil 13
Mádr, Vít 27	Šimek, Jaroslav 43
Mudra, Jan 34	Štreit, Jindřich 32
Murmaková, Nadě 34, 35	Tačíková, Ivana 44
Myška, Miroslav 13, 19, 20, 24	Tůma, Tomáš 24
Navrátilová, Monika 34	Venigerová, Martina 34
Neff, David 39	Vojtěchovský, Miroslav 27

Ondřej Neff a jeho přínos české fotografii

Martina Houdková

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezská univerzita v Opavě 2015

Vedoucí práce: Mgr. Josef Moucha

Oponent práce: MgA. Petr Vilgus, Ph.D.

Konzultace grafické úpravy: doc. ak. mal. Otakar Karlas

Jazyková korektura: Jiří Tyl, Dana Boudová

Počet stran: 49

Počet normostran: 24

Počet úhozů: 43 113 (včetně mezer)

Tisk: Cewe Color, Praha